

1. Indledning og formål

Formålet med denne politik og retningslinjer for ansvarlige investeringer og aktivt ejerskab er at angive Velliv, Pension & Livsforsikring A/S' ("**Velliv**") tilgang til ansvarlige investeringer og aktivt ejerskab.

Yderligere, sætter politik og retningslinjer rammerne for Vellivs arbejde med integration af bæredygtighed i investeringsporteføljen samt procedurer for monitorering og rapportering på området. Politikken og retningslinjerne finder anvendelse, når Velliv forvalter pensionsmidler og gælder derfor både for internt og eksternt forvaltede investeringer, der foretages af Velliv, ligesom politikken gælder både aktivt og passivt forvaltede investeringer. Derimod finder politikken ikke anvendelse, når kunderne selv står for porteføljesammensætningen.

Politikken og retningslinjerne er tilgængelige for alle medarbejdere i Velliv og kan findes på Vellivs hjemmeside og i VelRisk.

2. Politik

Politikken indeholder bestyrelsens overordnede strategiske mål for området, herunder identifikation og afgrænsning af de risici, Velliv ønsker at påtage sig, og beskrivelse af, hvorledes de strategiske mål opnås.

2.1. Strategiske mål og principper for integration af bæredygtighed

Det er Vellivs strategiske mål som ansvarlig investor at arbejde hen mod en investeringsportefølje, der i større grad bidrager til bæredygtige forandringer, og i mindre grad medfører negative indvirkninger på samfund og klima, samtidig med, at vi skaber det bedst mulige afkast. I de følgende afsnit beskrives Vellivs mål og ambitioner for udvalgte fokusområder.

2.1.1. Internationale principper for ansvarlighed og bæredygtighed

Vellivs tilgang til ansvarlig investering tager udgangspunkt i de internationalt anerkendte principper for ansvarlighed og bæredygtighed, herunder:

- FN's Principper for Ansvarlig Investering (UNPRI),
- FN's Global Compact (UNGC),
- FN's Vejledende Principper for Menneskerettigheder og Erhvervsliv, og
- OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder.

2.1.2. Klima

For at understøtte målsætningen i Parisaftalen har Velliv tilsluttet sig *Paris Aligned Investment Initiative (PAII)* og dermed forpligtet os til senest i 2050 at have en CO₂e-neutral investeringsportefølje¹. Velliv har også fået godkendt sine near-term science-based målsætninger hos **Science Based Targets initiative (SBTi)**. SBTi er en globalt anerkendt standard, som sikrer videnskabelig validering af de tilsluttede virksomheders CO₂e-reduktionsmål.

Velliv fokuserer på at bidrage til den bæredygtige omstilling af realøkonomien gennem aktivt ejerskab og tilvalg af investeringer, der understøtter den grønne omstilling. Velliv anvender ikke eksklusion som det primære værktøj.

Velliv har fastlagt følgende klimarelaterede mål for investeringsporteføljen:

- 60 pct. reduktion af investeringsporteføljens CO₂e-udledning målt på noterede aktier og virksomhedsobligationer samt ejendomme i 2030 sammenlignet med 2019, og
- 20 pct. af midler under forvaltning (*assets under management*) investeret i aktiver, der understøtter den grønne omstilling i 2030.

2.1.3. Biodiversitet

Det er Vellivs målsætning at mindske vores investeringers negative påvirkninger på biodiversiteten. Gennem tilslutning til det globale samarbejde af investorer, *Finance for Biodiversity Pledge*, forpligter Velliv sig til handling gennem vores investeringsvirksomhed.

2.1.4. Impact Investeringer

Velliv vil som en ansvarlig investor øge fokus på at foretage Impact Investeringer, da Velliv mener, at denne type investeringer spiller en særlig vigtig rolle i at understøtte den bæredygtige udvikling. Med Impact Investeringer menes investeringer, der har fokus på at have målbar impact på vores samfund samtidig med, at der også genereres afkast ("**Impact Investeringer**").

2.1.5. Ansvarlig skat

Brug af aggressiv skatteplanlægning kan have betydelige negative konsekvenser for samfundet i form af fx øget økonomisk ulighed og ulige konkurrence. Velliv tager afstand fra aggressiv skatteplanlægning og forventer, at de selskaber, som Velliv investerer i, har en ansvarlig skattepraksis. Velliv har tilsluttet sig de fælles skatteprincipper for danske pensionsselskaber, som skal sikre en ansvarlig skatteadfærd, når der foretages unoterede investeringer gennem eksterne forvaltere.

2.1.6. Sådan er Velliv en ansvarlig investor

2.1.6.1 Dobbelt Væsentlighed

I vores arbejde som en ansvarlig investor ser Velliv både på, hvordan en risiko ud fra et bæredygtighedsperspektiv kan påvirke værdien af Vellivs investeringer negativt (Bæredygtighedsrisiko) samt hvordan investeringen kan påvirke samfundet (Bæredygtighedsfaktor).

Det følger af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/2088 af 27. november 2019 om bæredygtighedsrelaterede oplysninger i sektoren for finansielle tjenesteydelser ("**Disclosureforordningen**") artikel 2 stk. 23, at en Bæredygtighedsfaktor omhandler miljømæssige, sociale eller ledelsesmæssige forhold (en "**Bæredygtighedsfaktor**"). En investering kan påvirke Bæredygtighedsfaktorer i samfundet positivt såvel som negativt. Et eksempel på en investering, der påvirker Bæredygtighedsfaktorer positivt, er en investering, der bidrager med finansiering af tiltag, som eksempelvis har til formål at afskaffe fattigdom eller skabe ligestilling mellem kønnene. Omvendt vil en investering påvirke Bæredygtighedsfaktorer negativt, hvis investeringen ikke

¹ CO₂e står for kuldioxid-ækvivalenter og angiver, at de forskellige typer drivhusgasudledninger er omregnet til deres CO₂-ækvivalent.

tager tilstrækkeligt hensyn til klima og miljø, fx hvis den har meget forurenende produktionsprocesser. Denne tosidede betragtning omtales også som dobbelt væsentlighed.

2.1.6.2 Aktivt ejerskab

Som en del af Vellivs strategiske mål om at være en ansvarlig investor udøver Velliv aktivt ejerskab. Aktivt ejerskab kommer til udtryk gennem reaktiv og proaktiv dialog med selskaber og forvaltere samt ved stemmeafgivning på generalforsamlinger i selskaber, som vi har investeret i. Dialog og stemmeafgivning er væsentlige redskaber til at påvirke virksomheder til at håndtere Bæredygtighedsrisici forsvarligt samt bidrage til en bæredygtig omstilling af verdensøkonomien ved at tage hånd om relevante Bæredygtighedsfaktorer. Bæredygtighedsfaktorer og Bæredygtighedsrisici er defineret i hhv. afsnit 2.1.6.1 og 2.2.1. Vellivs arbejde med aktivt ejerskab er yderligere uddybet i afsnit 2.3.6.

2.1.6.3. Samarbejder og partnerskaber

Velliv indgår i en række partnerskaber med andre investorer for at bidrage til et øget fokus på udvalgte Bæredygtighedsfaktorer og Bæredygtighedsrisici i markedet. Formelle og uformelle partnerskaber med andre investorer kan styrke indflydelsen over for selskaber, som vi har investeret i.

Samtidig giver samarbejder og partnerskaber mulighed for i samspil at påvirke de politiske organer, der fastsætter rammerne for, at selskaber og det finansielle marked kan bidrage til en bæredygtig omstilling af verdensøkonomien, der tilgodeser alle befolkningsgrupper i samfundet. Samarbejder med andre investorer udvælges i forlængelse af Vellivs strategiske mål og ambitioner og aktuelle partnerskaber fremgår af [hjemmesiden](#).

2.1.6.4. Eksklusioner

Velliv anvender eksklusion til at minimere vores investeringers negative påvirkninger på Bæredygtighedsfaktorer. Ved brug af eksklusionskriterier identificerer Velliv selskaber og sektorer, hvis aktiviteter vi mener, ikke skaber positive forandringer i samfundet til gavn for den bæredygtige udvikling. Derfor har Velliv bl.a. formuleret eksklusionskriterier indenfor olie- og gasindustrien.

Samtidig betyder eksklusion af selskaber, at vi mindsker eksponeringen til de Bæredygtighedsrisici, der er forbundet med disse selskaber. Et eksempel på dette er Vellivs fravalg af fossile investeringer inden for upstream-aktiviteter og forsyningsselskaber, medmindre Velliv vurderer, at selskabet har indført tiltag og initiativer, som er i overensstemmelse med en lavemissionsøkonomi. Dette konkrete fravalg reducerer eksponeringen til fossile virksomheder, som repræsenterer markante transitionsrisici, som defineret i afsnit 2.2.2. Tilsvarende har Vellivs landeeksklusioner den funktion, at der ikke investeres i statsobligationer i de lande, hvor Velliv vurderer, at der ikke er en tilfredsstillende tilgang til regeringsførelse og forvaltningspraksis. Der er tale om lande, hvor der bl.a. er en øget risiko for korruption samt en lav grad af politisk stabilitet, hvilket øger risikoen for finansielle tab for investorer. Ved brugen af landeeksklusioner reduceres således eksponering mod Bæredygtighedsrisici forbundet med investeringer i statsobligationer.

For investeringer, som allerede er i Vellivs investeringsportefølje, ønsker Velliv som udgangspunkt at indgå i dialog med selskaberne fremfor at ekskludere i de tilfælde, hvor de ikke lever op til denne politik. Eksklusion kan dog være et nødvendigt redskab i de situationer, hvor der ikke er ønske om eller vilje til forandring fra selskabernes side.

Vellivs brede eksklusionskriterier gælder for Vellivs portefølje af børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer, som Velliv har på eget depot. Velliv kan ikke kræve efterlevelse af eksklusionslisten, når det gælder eksterne fonde, hvor Velliv ikke har bestemmende indflydelse. For øvrige aktivklasser implementeres den i det omfang, det er muligt.

Velliv ekskluderer:

- Selskaber, hvor mere end 5 pct. af omsætningen stammer fra udvinding af termisk kul,
- Selskaber med omsætning fra udvinding af termisk kul eller kul i energiproduktion, og som har planer om termisk kulekspansion,
- Selskaber, hvor mere end 5 pct. af omsætningen stammer fra udvinding og produktion af olie og gas, hvor der benyttes ukonventionelle metoder, som omfatter oliesand, arktisk boring og fracking,
- Selskaber, hvor mere end 5 pct. af omsætningen stammer fra efterforskning, udvinding af og/eller produktion af olie og gas, og anvendelse af termisk kul, olie og gas i energiproduktion, medmindre Velliv vurderer, at selskaberne er i gang med en transition, der er i overensstemmelse med en lavemissionsøkonomi,
- Selskaber, der producerer kernevåben eller sanktionerede våben som klyngebomber eller anti-personelminer.
- Selskaber, der ved handel med våben bryder med FN's gældende våbensanktioner, og
- Selskaber, hvor mere end 5 pct. af omsætningen stammer fra produktion af tobak.

Velliv investerer ikke i lande, der fremgår på FN's og EU's sanktionslister. Derudover ønsker Velliv ikke at investere i statsobligationer, der er udstedt af lande, som Velliv vurderer ikke har en tilfredsstillende tilgang til regeringsførelse og forvaltningspraksis. Vurderingen bygger på kriterier, analyser og rapporter som fastsat af direktionen jf. nedenfor angivne retningslinjer.

Vellivs kriterier for eksklusion af selskaber og lande fremgår også af Vellivs [hjemmeside](#).

2.1.6.5. Valgmuligheder for bæredygtighedsforhold gennem varierede investeringsprodukter

Definitionen i Disclosureforordningens artikel 2, stk. 17, danner rammen for Vellivs definition af en bæredygtig investering (en "**Bæredygtig Investering**"). En Bæredygtig Investering i Velliv er en investering, som indeholder økonomiske aktiviteter, der opfylder følgende kriterier:

1. Investeringen skal have økonomisk(e) aktivitet(er) med et væsentligt positivt bidrag til miljømæssige og/eller sociale mål,
2. Investeringen må ikke have økonomisk(e) aktivitet(er), der gør væsentlig skade på andre miljømæssige eller sociale mål, og
3. For investeringer i selskaber skal disse følge god ledelsespraksis.

Bestyrelsen fastlægger de grundlæggende principper for den metodiske opgørelse samt minimumsandelen af Bæredygtige Investeringer i de af Velliv forvaltede opsparingsprodukter i investeringsinstruksen (rammedokumentet). Samtidig fastlægger bestyrelsen også minimumsandelen af investeringer, som er i overensstemmelse med Taksoniforordningen. Fastlæggelse af mere detaljerede målemetoder og -kriterier for det enkelte Velliv forvaltet opsparingsprodukt og de enkelte aktivklasser uddelegeres til direktionen og deres relevante forretningsenheder, hvilket muliggør hensyntagen til variationer imellem opsparingsprodukter, aktivklasser, geografisk lokation af den pågældende investering, tilgængelige data m.v.

Velliv ønsker at tilbyde vores kunder et bredt udbud af investeringsmuligheder og tilbyder derfor både aktiv og passiv forvaltning af kundernes pensionsopsparing. Disse produkter tilstræber at fremme miljømæssige og sociale

karakteristika i overensstemmelse med Disclosureforordningens artikel 8. Desuden giver de aktivt forvaltede produkter også tilsagn om en minimumsandel af Bæredygtige Investeringer.

Graden af integration af Bæredygtighedsfaktorer varierer for opsparingsprodukterne. I VækstPension Index fremmes miljømæssige og sociale karakteristika primært gennem eksklusion og aktivt ejerskab. I VækstPension Aktiv tilvælges aktivt investeringer, som Velliv klassificerer som Bæredygtige Investeringer, i tillæg til at der udøves aktivt ejerskab og foretages eksklusioner. VækstPension Aftryk adskiller sig yderligere ved større fokus på tilvalg af investeringer, der bidrager til den bæredygtige udvikling, herunder en højere andel af Bæredygtige Investeringer.

I det følgende beskrives overordnet metoder og processer for arbejdet med Bæredygtighedsfaktorer og -risici. Yderligere information om implementeringen af nærværende politik og integrationen af Bæredygtighedsrisici og Bæredygtighedsfaktorer i de enkelte produkter kan findes i de prækontraktuelle dokumenter på vores [hjemmeside](#).

2.2. Risici inden for området

Som en universel investor er Velliv bredt eksponeret mod de globale finansielle markeder samt forskellige aktivklasser, sektorer og virksomheder, hvilket betyder, at Velliv også er bredt eksponeret over for risici og muligheder inden for bæredygtighedsområdet, som kan påvirke investeringsafkastet og som Velliv derfor skal tage hensyn til. Nedenfor defineres og beskrives de Bæredygtighedsrisici og Bæredygtighedsfaktorer forbundet med at være en ansvarlig investor samt de afledte risici heraf.

2.2.1. Definition af Bæredygtighedsrisici

Det følger af Disclosureforordningens artikel 2, stk. 22, at en bæredygtighedsrisiko er en miljømæssig, social eller ledelsesmæssig begivenhed eller omstændighed, som – hvis den opstår – kan have faktisk eller potentiel væsentlig negativ indvirkning på værdien af investeringer ("**Bæredygtighedsrisici**"). Vellivs integration af bæredygtighedsrisici i investeringsbeslutningsprocesser samt i den løbende monitorering beskrives i afsnit 2.3.3. og 2.3.4.

Bæredygtighedsrisici kan afgrænses i mere specifikke risici, afhængig af aktivtype, geografi og de relevante kendetegn i værdi- og forsyningskæden for den konkrete investering. I afsnittene 2.2.2.-2.2.4 nedenfor uddybes de Bæredygtighedsrisici som Velliv har vurderet som værende særligt relevante på tværs af vores investeringer.

2.2.2 Klimarisici

Klimarisici udgør en del af de Bæredygtighedsrisici, der kan påvirke investeringsafkastet i form af (1) fysiske risici ved klimaforandringer og/eller (2) transitionsrisici i forbindelse med overgangen til en lavemissionsøkonomi, der ikke er baseret på fossile brændsler i samme omfang som i dag.

Klimaforandringer kan påvirke driften af selskaber på tværs af sektorer, brancher og geografier og repræsenterer derfor en væsentlig ekstern risiko for Vellivs investeringsportefølje. Tilsvarende stiller den grønne omstilling store krav til selskaber – både praktisk og lovgivningsmæssigt – og kan medføre store risici i værdi- og forsyningskæderne, og dermed mulighederne for at producere og levere produkter og services, hvis de nødvendige foranstaltninger ikke er truffet.

Eksempler på klimarisici i Vellivs investeringsportefølje

Fysiske klimarisici kan potentielt være forbundet med Vellivs ejendomsinvesteringer. Et øget omfang og hyppighed af ekstreme vejrforhold kan påvirke markedsværdien af en ejendomsinvestering, hvis ejendommen er placeret i et område, som er særligt udsat for ekstreme vejrforhold (fx nær en kyst). Tilsvarende kan transitionsrisici være forbundet med Vellivs investeringsmæssige eksponering mod selskaber i CO₂-tunge industrier, der ikke har en forretningsmodel, der er forenelig med en lavemissionsøkonomi. Disse industrier kan risikere at blive pålagt

afgifter, der ikke nødvendigvis kan videreføres til forbrugerne, eller som kan medvirke til, at konkurrerende selskaber, industrier eller teknologier bliver mere attraktive. Et eksempel herpå er selskaber indenfor den fossile sektor, der i stigende grad må forventes at blive udfordret af konkurrerende alternativer, som fx vedvarende energikilder.

2.2.3. Biodiversitetsrisici

Biodiversitetsrisici udgør en del af de Bæredygtighedsrisici Velliv er eksponeret overfor. Biodiversitetsrisici er risici forbundet med forringelse eller tab af biologisk mangfoldighed, dvs. dyr, planter og mikroorganismer, som kan have store finansielle påvirkninger på Vellivs investeringer, da de i større eller mindre grad er afhængige af de ressourcer, som de får fra naturen.

Eksempler på biodiversitetsrisici i Vellivs investeringsportefølje

Flere af de virksomheder, som Velliv investerer i, er afhængige af naturen for at kunne producere produkter. Nogle virksomheder er fx afhængige af vand, agerjord, råvarer, herunder træ, eller bestøvning af bestemte afgrøder. Tabet af arter eller levesteder kan betyde forstyrrelser i forsyningskæderne eller mangel på ressourcer. Dette kan påvirke investeringernes muligheder for omsætning og derved negativt påvirke virksomhedernes markedsværdi.

2.2.4. Sociale og ledelsesmæssige risici

Sociale og ledelsesmæssige risici udgør en del af de Bæredygtighedsrisici Velliv er eksponeret overfor. Sociale og ledelsesmæssige risici er risici forbundet med manglende hensyn til internationale principper for ansvarlighed og bæredygtighed, herunder de, som er nævnt i afsnit 2.1.1. Sociale risici omhandler blandt andet sociale forhold som respekt for arbejdstager- og menneskerettigheder. Ledelsesmæssige risici omhandler forhold som interessekonflikter, korruption og uetisk virksomhedsledelse, herunder skatteforhold.

Eksempler på sociale og ledelsesmæssige risici i Vellivs investeringsportefølje

Sociale risici kan fx opstå, hvor Velliv direkte eller indirekte har investeret i produktionsvirksomheder, der ikke har indført krav om mindsteløn eller overholder andre arbejdstagerrettigheder. Dette kan medføre risiko for utilfredshed og strejke blandt medarbejdere i den pågældende virksomhed, hvilket kan have konsekvenser for virksomhedens produktivitet. Desuden risikerer selskabet lovmæssige indgreb samt bøder. Disse forhold kan alle føre til finansielle tab for virksomheden, som kan have en negativ påvirkning på virksomhedens markedsværdi og derved på værdien af Vellivs investering.

Ledelsesmæssige risici kan være særligt relevante for aktivklassen statsobligationer. Et regeringsskifte kan fx betyde, at et lands økonomiske politik ændrer sig dramatisk og derved mindsker (eller øger) sandsynligheden for at vækst- og dermed skatteprognoser realiseres, hvilket påvirker staters evne til at tilbagebetale deres gæld.

2.2.5. Andre afledte risici på bæredygtighedsområdet

2.2.5.1. Compliancerisici på bæredygtighedsområdet

Compliancerisici er risikoen for, at Velliv ikke overholder bæredygtighedsreguleringen i forbindelse med sine investeringer. Det kan bl.a. omhandle, at Velliv ikke overholder de minimumsandele af Bæredygtige Investeringer (som defineret i afsnit 2.1.6.5) i Vellivs opsparingsprodukter, som kunden gives tilsagn om. Manglende efterlevelse af bæredygtighedsreguleringen kan give påtale og påbud fra tilsynsmyndigheder.

2.2.5.2. Operationelle risici på bæredygtighedsområdet

Operationelle risici er risici for, at Velliv i sin løbende drift af investeringsområdet ikke har de nødvendige processer og forretningsgange til at efterleve sine forpligtigelser som en ansvarlig investor. Dette kan bl.a. være ift. at efterleve kravene på området, som fastlagt i gældende reguleringer, men dækker også over manglende processer, forretningsgange og ressourcer til at efterleve de strategiske målsætninger, som Velliv har på

bæredygtighedsområdet jf. afsnit 2.1. Konsekvenserne heraf kan være manglende efterlevelse af bæredygtighedsreguleringen, men også manglende indfrielse af Vellivs strategiske mål på området.

2.2.5.3. Omdømmerisici på bæredygtighedsområdet

I arbejdet med bæredygtighed er Velliv også eksponeret mod omdømmerisici. Omdømmerisici kan fx opstå i takt med at omverdenens (herunder kunders, samarbejdspartneres, politikeres, m.v.) forventninger til Velliv som en ansvarlig investor øges. Realiseringen af negative bæredygtighedsbegivenheder i Vellivs investeringer kan påvirke Vellivs omdømme negativt, da realiseringen kan opfattes som et resultat af, at Velliv ikke har efterlevet sine forpligtigelser på området. Konsekvenserne heraf kan være faldende kundetilfredshed samt eventuel kundefaang.

2.2.6. Vellivs risikoappetit

Risikovurderingen er tilpasset til og afhænger af den enkelte investeringsmulighed. Ved investeringsbeslutninger og i den løbende monitorering af Vellivs investeringer betragtes Bæredygtighedsrisici (som defineret i afsnit 2.2.1.) samt de afledte risici (som beskrevet i afsnit 2.2.5.) på linje med andre risici på investeringsområdet, i det omfang det er muligt, med de nuværende tilgængelige data, målemetoder m.v.

2.3. Metoder og overordnede processer

Velliv arbejder med Bæredygtighedsfaktorer og Bæredygtighedsrisici både i forbindelse med investeringsbeslutninger samt i den løbende monitorering af investeringsporteføljen, som beskrevet i sektionerne nedenfor.

2.3.1. Integration og håndtering af Bæredygtighedsfaktorer i investeringsbeslutninger

Når Velliv skal integrere Bæredygtighedsfaktorer i investeringsbeslutninger sker det både ved at definere i vores eksklusionskriterier, hvad Velliv ikke ønsker at investere i, samt i udvælgelse af de investeringer, som skal indgå i Vellivs investeringsportefølje. Som beskrevet i sektion 2.1.6.4. bruger Velliv eksklusioner bl.a. som et værktøj til at minimere investeringsporteføljens negative påvirkninger på Bæredygtighedsfaktorer.

Ved udvælgelse af investeringer, som Velliv har på eget depot og aktivt forvalter, foretages en analyse af investeringen forud for investeringsbeslutningen. I denne analyse afdækkes Bæredygtighedsfaktorer, dvs. hvordan investeringen kan påvirke samfundet positivt og/eller negativt. Analysen er tilpasset mulighederne i den enkelte aktivklasse, ligesom at den også er præget af, i hvilke(t) af Vellivs aktivt forvaltede produkter investeringen foretages. Aktivklassen er afgørende for, hvilken information om Bæredygtighedsfaktorer, som kan indgå i analysen, mens opsparingsproduktet er afgørende for de produktspecifikke vurderinger, der skal indgå i analysen. Eksempelvis stilles der skærpede krav til investeringerne i VækstPension Aftryk sammenlignet med VækstPension Aktiv, da VækstPension Aftryk bl.a. giver tilsagn om en højere andel af Bæredygtige Investeringer.

Fælles for alle investeringer er, at der indgår en vurdering af, hvordan investeringen understøtter Vellivs strategiske mål som beskrevet i afsnit 2.1.2.-2.1.5. For at understøtte de strategiske mål tilvælges derfor også investeringer, som Velliv mener har en positiv påvirkning på samfundet. Indenfor aktivklassen obligationer omhandler det bl.a. investeringer i 'labelled bonds', dvs. grønne, sociale eller bæredygtighedsrelaterede obligationer. I aktivklassen realaktiver omhandler det bl.a. certificeret skov og infrastrukturinvesteringer, der understøtter transitionen til en lavemissionsøkonomi.

For integration af Bæredygtighedsfaktorer i forbindelse med ekstern forvaltning, henvises der til afsnit 2.3.5.

2.3.2. Overvågning og håndtering af Bæredygtighedsfaktorer i investeringsporteføljen

Samtidig med, at Velliv integrerer hensyntagen til Bæredygtighedsfaktorer i investeringsbeslutningsprocessen overvåger og håndterer Velliv også løbende investeringsporteføljens indvirkning på Bæredygtighedsfaktorer – negative såvel som positive – som beskrevet i de følgende afsnit.

2.3.2.1. Overvågning og håndtering af investeringsporteføljens vigtigste negative indvirkninger på Bæredygtighedsfaktorer

Velliv tager hensyn til de vigtigste negative indvirkninger, som vores investeringsbeslutninger kan have på Bæredygtighedsfaktorer, som i Disclosureforordningen omtales som Principal Adverse Impacts (PAI).

Investeringernes vigtigste negative indvirkninger på Bæredygtighedsfaktorer monitoreres ved brug af de obligatoriske PAI'er. Herudover arbejder Velliv også med supplerende klimarelaterede og andre miljørelaterede indikatorer samt supplerende sociale indikatorer, som defineret i Den Delegerede Disclosureforordning (skema 2 og 3). Udvælgelsen af relevante frivillige indikatorer til monitorering af investeringernes vigtigste negative indvirkninger på Bæredygtighedsfaktorer uddelegeres til direktionen og deres relevante forretningsenheder, som en gang årligt skal vurdere hvilke frivillige indikatorer, Velliv skal monitorere sideløbende med de obligatoriske indikatorer.

Velliv monitorerer løbende de obligatoriske og udvalgte frivillige PAI'er med henblik på at identificere investeringer, hvor der vurderes at være uhensigtsmæssigt negative indvirkninger på Bæredygtighedsfaktorer fra investeringsporteføljen. Hvis der identificeres en investering, som har betydelige negative indvirkninger på Bæredygtighedsfaktorer, kan Velliv indgå i dialog med selskabet eller den pågældende forvalter. Hvis der ikke udvises ønske eller vilje om forbedring, kan frasalg være nødvendigt.

I forbindelse med ovenstående udarbejder og publicerer Velliv desuden de påkrævede offentliggørelser efter Disclosureforordningen. Den årlige Erklæring om investeringsbeslutningers vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer (PAI) er tilgængelig på vores [hjemmeside](#). Her findes også periodiske rapporteringer for de enkelte opsparingsprodukter, som rapporterer om det enkelte opsparingsprodukts negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer.

2.3.2.2. Overvågning af investeringsporteføljens efterlevelse af Vellivs strategiske mål

Velliv monitorerer løbende, hvordan Vellivs investeringsportefølje bidrager til indfrielsen af de strategiske mål på bæredygtighedsområdet som beskrevet i afsnit 2.1.2.-2.1.5. Til dette benyttes data fra eksterne leverandører til at monitorere investeringsporteføljen på udvalgte Bæredygtighedsfaktorer. Bestyrelsen orienteres årligt om status på fremdriften af de strategiske mål.

2.3.3. Integration og håndtering af Bæredygtighedsrisici i investeringsbeslutninger

2.3.3.1. Integration af Bæredygtighedsrisici ved intern udvælgelse af investeringer

For de investeringer, som Velliv forvalter internt, i de aktivt forvaltede opsparingsprodukter, foregår identifikation af Bæredygtighedsrisici i forbindelse med brugen af Vellivs eksklusionskriterier, som beskrevet i afsnit 2.1.6.4. samt ved investeringsanalyser, som er tilpasset mulighederne for den enkelte aktivklasse.

Ved udvælgelse af nye investeringer indgår identificering og afvejning af Bæredygtighedsrisici i beslutningsprocessen. I analysen af Bæredygtighedsrisici i investeringsbeslutningsprocessen sonderer Velliv mellem interne og eksterne Bæredygtighedsrisici, som selskabet, der investeres i, kan have mere eller mindre kontrol over. Det kan være Bæredygtighedsrisici, som påføres investeringen udefra (fx klimaforandringer) eller Bæredygtighedsrisici, som opstår internt i en organisation (fx i forbindelse med manglende foranstaltninger til at undgå arbejdsulykker).

Integration af Bæredygtighedsrisici for Vellivs internt forvaltede investeringer er tilpasset den enkelte aktivklasse. Et eksempel herfor gives for Vellivs internt forvaltede investeringer i børsnoterede aktier til VækstPension Aftryk. For denne aktivklasse foretages for hvert selskab en identifikation af de væsentligste Bæredygtighedsrisici fordelt på miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige forhold. De væsentligste Bæredygtighedsrisici for det enkelte selskab afhænger i høj grad af typen af selskabets aktivitet, som identificeres ved sektorklassifikationer, ligesom risiciene påvirkes af blandt andet selskabets geografiske placering. For hver af de væsentligste Bæredygtighedsrisici foretages en vurdering af, hvorvidt selskabet håndterer den pågældende risiko tilfredsstillende, eksempelvis selskabets eventuelle historiske ESG-relaterede hændelser, da dette kan give en indikation af, om selskabets adfærd stemmer overens med sine egne politikker og målsætninger.

2.3.4. Overvågning og håndtering af Bæredygtighedsrisici i investeringsporteføljen

Udover at identificere og håndtere Bæredygtighedsrisici forud for en ny investering, foretager Velliv også løbende monitorering af Bæredygtighedsrisici i Vellivs investeringsportefølje. Denne monitorering foretages både på et overordnet investeringsporteføljeniveau, samtidig med at det håndteres på aktivklasseniveau, afhængig af tilgængelige data.

2.3.4.1. Monitorering af Bæredygtighedsrisici

Bæredygtighedsrisici i Vellivs investeringsportefølje monitoreres ud fra tilgængelige data og information for de enkelte aktivklasser. Eksempelvis i Vellivs ejendomsinvesteringer foretages der løbende analyse af bæredygtighedsprofilen af nuværende ejendomsinvesteringer med henblik på at identificere forhold, hvor der er brug for at reducere sandsynligheden for Bæredygtighedsrisici, fx ved forbedring af en eksisterendes ejendoms energimærkning. Som et andet eksempel kan det nævnes, at i Vellivs internt forvaltede portefølje af børsnoterede aktier til VækstPension Aftryk monitoreres investeringerne løbende i forhold til væsentlige Bæredygtighedsrisici. Det sker ved brug af data fra eksterne leverandører på blandt andet aktuelle hændelser og deres håndtering af miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige forhold. Hvis et selskab ikke forholder sig tilstrækkeligt til sine Bæredygtighedsrisici kan frasalg være nødvendigt.

2.3.4.2. Klimarapportering

Velliv udarbejder årligt en klimarapport for vores investeringer, der tager udgangspunkt i anbefalingerne om finansiell klimarapportering (**Task Force on Climate-Related Financial Disclosures**, TCFD). Rapporten adresserer arbejdet inden for følgende områder:

- Governance,
- Strategi,
- Risikostyring, og
- Nøgletal og målsætninger.

For at identificere klimarelaterede Bæredygtighedsrisici, tages der udgangspunkt i klimascenarier, som forventer henholdsvis lav og høj temperaturstigning. En opsummerende version af klimarapporten er tilgængelig på Vellivs [hjemmeside](#).

2.3.5. Håndtering af Bæredygtighedsfaktorer og -risici ved ekstern forvaltning

2.3.5.1. Integration af bæredygtighedsfaktorer og -risici ved udvælgelse af kapitalforvaltere

Ved udvælgelse af eksterne forvaltere foretager Velliv en vurdering af den eksterne forvalters integration af Bæredygtighedsrisici og Bæredygtighedsfaktorer. Velliv ser bl.a. på den eksterne forvalters:

- Syn på bæredygtighed inkl. politikker og tilgang til bæredygtighedsområdet,
- Organisation for arbejdet med bæredygtighed inkl. medarbejdere, komitéer, m.v., og
- Integration af Bæredygtighedsfaktorer og Bæredygtighedsrisici i investeringsprocessen.

Vurderingen skal sikre, at de udvalgte forvaltere og deres investeringstilgang lever op til Vellivs krav om ansvarlighed og bæredygtighed (dvs. er i overensstemmelse med Vellivs strategiske mål og principper som beskrevet i afsnit 2.1.1-2.1.5), samt efterlever de bæredygtighedskarakteristika Velliv har stillet kunderne i udsigt for deres valgte pensionsopsparingsprodukt.

2.3.5.2. Monitorering af eksterne forvalteres arbejde med Bæredygtighedsfaktorer og -risici

Velliv monitorerer de eksterne forvaltere for at sikre, at de fortsat efterlever Vellivs krav om ansvarlighed og bæredygtighed. Denne monitorering består blandt andet af en årlig gennemgang af de enkelte forvalteres arbejde med Bæredygtighedsfaktorer og -risici på baggrund af oplysninger indsamlet fra de pågældende forvaltere.

I det omfang vores monitorering viser, at en ekstern forvalter ikke efterlever Vellivs krav til ansvarlighed og bæredygtighed, igangsættes en dialog med forvalteren. Hvis forvalteren ikke forbedrer sin håndtering af relevante Bæredygtighedsfaktorer og -risici, vil Velliv foretage en samlet vurdering af forvalteren og på baggrund heraf tage stilling til om samarbejdet skal ophøre.

2.3.6. Brugen af aktivt ejerskab til at håndtere Bæredygtighedsfaktorer og Bæredygtighedsrisici

Aktivt ejerskab er et centralt redskab i Vellivs arbejde med at håndtere Bæredygtighedsfaktorer såvel som Bæredygtighedsrisici i Vellivs investeringsportefølje – både i relation til det enkelte selskab, Velliv har investeringer i, samt med de forvaltere, som investerer på Vellivs vegne. Arbejdet med aktivt ejerskab består både af stemmeafgivelse til generalforsamlinger, proaktive dialoger med henblik på at fremme udvalgte Bæredygtighedsfaktorer eller tiltag samt reaktive dialoger med selskaber ved brud på internationale principper, herunder FN's Global Compact (UNGC), FN's Vejledende Principper for Menneskerettigheder og Erhvervsliv, og OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder.

2.3.6.1. Stemmeafgivelse på generalforsamlinger

Velliv afgiver stemmer på børsnoterede selskabers generalforsamlinger gennem en ekstern rådgiver, som tildeles fuldmagt til at foretage stemmeafgivelserne på Vellivs vegne ("**Proxy voting**"). Der afgives stemmer på generalforsamlingen i alle selskaber i aktivt forvaltede mandater, hvor Velliv er stemmeberettiget. I de passivt forvaltede mandater afgives stemmer, hvor direktionen vurderer beholdningen som væsentlig. Velliv har valgt at benytte ISS' *Sustainability Voting Guidelines* som udgangspunkt for stemmeafgivelsen, da disse indeholder kriterier i overensstemmelse med Vellivs strategiske mål.

Velliv stemmer på en måde, der har til formål at mitigere Bæredygtighedsrisici ved fx at stemme imod bestyrelseskandidater, der ikke har håndteret Bæredygtighedsrisici i tilstrækkelig grad. Med stemmeafgivelse fremmer Velliv også Bæredygtighedsfaktorer ved at stemme for nye tiltag på bæredygtighedsområdet, hvilket fx kan være, at et selskab skal vedtage klimamål i overensstemmelse med Parisaftalen. Velliv monitorerer dele af stemmeafgivelsen på baggrund af udvalgte kategorier for at sikre overensstemmelse i udmøntningen, men Velliv kan til enhver tid afvige fra stemmepolitikken, hvis det, på baggrund af en konkret vurdering, vurderes at være hensigtsmæssigt for at opnå Vellivs strategiske mål.

Velliv rapporterer årligt på sine indsatser i relation til aktivt ejerskab. Den seneste rapport kan tilgås på Vellivs [hjemmeside](#), og indeholder en opsummering samt eksempler på aktiviteter i det seneste regnskabsår. Stemmepolitikken samt den måde, Velliv har stemt på ved seneste års generalforsamlinger er tilgængelig på

Vellivs [stemmeportal](#). Velliv deltager ikke i aktieudlån og kan derfor afgive stemmer i alle de fonde, hvor Velliv er stemmeberettiget.

2.3.6.2. Proaktive dialoger

Velliv fører selv proaktive dialoger med selskaber i investeringsporteføljen for at understøtte en bæredygtig udvikling og skabe positive forandringer til gavn for klimaet og samfundet. Selskaberne prioriteres ud fra de strategiske mål, som Velliv har, jf. afsnit 2.1. samt tilfælde, hvor analyse af data har vist forbedringspunkter, som Velliv ønsker at opnå hos enkelte selskaber. Velliv deltager ligeledes i investorsammenslutninger og kampagner, hvor investorer arbejder sammen for at fremme den bæredygtige agenda blandt selskaber, hvor det vurderes fordelagtigt for Vellivs opnåelse af strategiske mål, som beskrevet i afsnit 2.1. Dette kan for eksempel være, at selskaber i fællesskab opfordres til at udarbejde transitionsplaner, overholde fastsatte CO₂-reduktionsmål, overholde internationale arbejdstagerrettigheder eller oplyse om deres indvirkninger inden for bæredygtighedsrelaterede emner.

Endeligt fører Velliv også dialog med eksterne forvaltere. Dialogen har til formål at sikre løbende sparring og tilpasninger i forvalternes tilgang til investeringer, så den er i overensstemmelse med Vellivs tilgang jf. beskrivelsen i afsnit 2.3.5.2.

2.3.6.3. Reaktive dialoger

Velliv monitorerer selskaberne i investeringsporteføljen løbende ud fra de i afsnit 2.1.1 nævnte internationale principper, der omhandler sociale og miljømæssige emner samt selskabsledelse. Som en del af det aktive ejerskab fører vores datarådgiver dialog med de selskaber, hvor monitoreringen viser hændelser, der bryder med internationale principper for ansvarlig ledelsespraksis. Formålet med dialogen er, at de pågældende selskaber implementerer nødvendige foranstaltninger til at sikre, at lignende hændelser ikke sker i fremtiden. Hvis dialogen efter to år har været uden respons eller har vist sig ikke at have den ønskede effekt, vurderer Velliv om det pågældende selskab skal ekskluderes.

2.3.6.4. Interessekonflikter

I forbindelse med udøvelse af aktivt ejerskab kan der opstå interessekonflikter. Det kan være i relation til ansatte i Velliv, konkurrenter eller kunder. Der er etableret procedurer til at sikre, at de personer, som deltager i gennemførelsen af selskabets strategier og politikker, forstår, hvor der kan opstå interessekonflikter, og hvordan disse konflikter skal håndteres. De fastlagte procedurer skal sikre en betryggende håndtering af sådanne konflikter, hvis interessekonflikter ikke kan undgås.

2.3.7. Transparens

Velliv skal vise størst mulig gennemsigtighed omkring arbejdet med ansvarlige investeringer og aktivt ejerskab. Velliv er åben for dialog med relevante interessenter i forhold til konkrete investeringer og processer, og Velliv besvarer henvendelser omkring disse. Beholdningslister, dialoglister og stemmeafgivelser offentliggøres og opdateres regelmæssigt på hjemmesiden.

3. Retningslinjer

Retningslinjerne fastsætter rammerne for de beslutninger direktionen kan træffe på området for politikken, og – hvor relevant – hvilke begrænsninger direktionen er underlagt på området, herunder i forhold til risikotagning. Endvidere fastsættes regler for kontroller og rapportering til bestyrelsen for at sikre, at risikotagning og beslutninger truffet af direktionen er inden for bestyrelsens risikoappetit.

3.1. Rammer

Direktionen er ansvarlig for implementering af politikken og retningslinjerne og skal sikre etablering af tilstrækkelige forretningsgange, fastsætte funktionsbeskrivelser, manualer og beredskabsplaner samt nedsætte relevante komitéer.

3.1.1. Integration af Bæredygtighedsfaktorer og Bæredygtighedsrisici

Direktionen sikrer, at:

- De enkelte pensionsprodukter løbende lever op til de bæredygtighedsoplysninger, som Velliv har givet kunderne,
- Definitionen af en Bæredygtig Investering, jf. Disclosureforordningens art. 2, nr. 17, fastlægges samt implementeres korrekt i overensstemmelse med de af bestyrelsen fastlagte metoderammer, som beskrevet i investeringspolitikens rammedokument,
- Metode og proces til beregningen af minimumsandelen af Bæredygtige Investeringer og investeringer i overensstemmelse med Taksonomiforordningen i Vellivs produkter implementeres korrekt. Minimumsandelene for Bæredygtige Investeringer og investeringer i overensstemmelse med Taksonomiforordningen i Vellivs produkter fremgår af investeringspolitikens rammedokument, som godkendes årligt af bestyrelsen,
- Der træffes beslutning om hvilke frivillige PAI-indikatorer, der skal rapporteres på, og der tages udgangspunkt i nærværende politiks strategiske mål, og
- Bæredygtighedsrisici og Bæredygtighedsfaktorer integreres i investeringsbeslutningsprocesserne.

3.1.2. Kapitalforvaltere

Direktionen sikrer, at:

- Der sker en vurdering af forvalterens tilgang til Bæredygtige Investeringer, Bæredygtighedsfaktorer og Bæredygtighedsrisici som en del af *due diligence* forud for valg af forvaltere, og
- Der foretages løbende, dog mindst én gang årligt, evaluering af tilgangen til ansvarlighed og bæredygtighed for de enkelte fonde. Her skal tages højde for aktivklassen.

3.1.3. Eksklusion

Direktionen sikrer, at:

- Der træffes beslutning om målbare indikatorer for eksklusion af lande, der ikke lever op til tilfredsstillende standarder for regeringsførelse og forretningspraksis,
- Eksklusionslisten for selskaber opdateres samt offentliggøres på Vellivs hjemmeside halvårligt,
- Eksklusionslisten for lande implementeres samt offentliggøres på Vellivs hjemmeside årligt, og
- Eventuelle brud på eksklusionerne bliver rapporteret til direktionen månedligt og til bestyrelsen en gang i kvartalet.

3.1.4. Klima

Direktionen sikrer, at:

- Velliv kan leve op til forpligtelserne i *Paris Aligned Investment Initiative* og *SBTi*, som beskrevet i afsnit 2.1.2.
- 20 pct. af midler under forvaltning senest i 2030 er investeret i aktiver, der understøtter den grønne omstilling,
- Investeringsporteføljens CO₂e-udledning målt på noterede aktier og virksomhedsobligationer samt ejendomme reduceres med 60 pct. frem mod 2030 sammenlignet med 2019, og
- Vellivs arbejde med klimarelaterede risici er baseret på anbefalingerne fra *Task Force on Climate-related Financial Disclosures* (TCFD).

3.1.5. Biodiversitet

Direktionen sikrer, at Velliv lever op til forpligtelserne i *Finance for Biodiversity Pledge*, som indebærer, at Velliv:

- Samarbejder og deler viden om metoder, metrikker, mål m.v. med andre investorer og aktører,
- Går i dialog med udvalgte selskaber om deres forretningers negative indvirkninger på biodiversiteten, og
- Sætter mål, vurderer indvirkning og offentliggør oplysninger om Vellivs investeringers påvirkning på biodiversiteten, i det omfang, at det er muligt.

3.1.6. Monitorering

Direktionen sikrer, at:

- Der benyttes anerkendte dataleverandører til monitorering af investeringer, hvor der er høj datakvalitet og stor mængde tilgængelige data, og
- Der minimum en gang i kvartalet foretages en screening af investeringsporteføljen af børsnoterede aktier, virksomhedsobligationer samt af lande, der udbyder statsobligationer, for at afklare om der er investeringer, der overtræder politikken. Hvis der konstateres brud, skal der træffes de nødvendige foranstaltninger, som beskrevet i politikken.

3.1.7. Stemmeafgivelse

Direktionen sikrer, at:

- Velliv som udgangspunkt følger en stemmepolitik, der har til formål at mitigere Bæredygtighedsrisici og fremme Bæredygtighedsfaktorer, men Velliv kan til enhver tid afvige fra stemmepolitikken, hvis det vurderes hensigtsmæssigt for Velliv at opnå vores strategiske mål, som beskrevet i afsnit 2.1.

3.1.8. Transparens

Direktionen sikrer, at:

- Beholdningslister offentliggøres to gange årligt, og at dialoglisten offentliggøres en gang årligt på Vellivs hjemmeside, og
- Alle Vellivs stemmeafgivelser er offentligt tilgængelige på Vellivs hjemmeside.

3.2. Overvågning og kontroller

Politikken udmøntes i og understøttes af interne forretningsgange og arbejdsprocesser. Direktionen er ansvarlig for, at etablerede forretningsgange sikrer, at overvågning og kontroller bliver udført med passende intervaller af alle væsentlige risikobehæftede opgaver på området.

3.3. Rapportering

Bestyrelsen modtager to gange årligt en rapportering om efterlevelsen af politikken og retningslinjerne.

4. Ikrafttrædelse og ajourføring

Bestyrelsen har på møde den 30. oktober 2024 vedtaget politikken og retningslinjerne, som erstatter politik og retningslinjer for ansvarlige investeringer og aktivt ejerskab af 25. oktober 2023.

Politikken og retningslinjerne revideres løbende og ved væsentlige ændringer, dog mindst én gang årligt.

5. Referencer

Lovgivning m.v.

- Bekendtgørelse af lov nr. 718 af 13. juni 2023 om forsikringsvirksomhed.
- Bekendtgørelse nr. 1723 af 16. december 2015 om ledelse og styring af forsikringsselskaber m.v.
- Europa-Parlamentets og Rådets Forordning 2019/2088 af 27. november 2019 om bæredygtighedsrelaterede oplysninger i sektoren for finansielle tjenesteydelser ("**Disclosureforordningen**").
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2020/852 af 18. juni 2020 om fastlæggelse af en ramme til fremme af Bæredygtige investeringer ("**Taksonomiforordningen**").
- Kommissionens delegerede forordning (EU) 2022/1288 af 6. april 2022 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/2088, for så vidt angår reguleringsmæssige tekniske standarder, der præciserer indholdet og præsentationen af oplysninger vedrørende princippet om ikke at gøre væsentlig skade, der præciserer indholdet, metoderne og præsentationen af oplysninger vedrørende bæredygtighedsindikatorer og negative bæredygtighedsindvirkninger, og som præciserer indholdet og præsentationen af oplysningerne om fremme af miljømæssige eller sociale karakteristika og bæredygtige investeringsmål i dokumenter forud for aftaleindgåelse, på websteder og i periodiske rapporter ("**Den Delegerede Disclosureforordning**").

Referencer til andre styringsdokumenter

- Politik og retningslinjer for samfundsansvar
- Politik for investeringsområdet
- Rammedokument
- Investeringsstrategi
- Politik og retningslinjer for produkter
- Politik og retningslinjer for bekæmpelse af bestikkelse og korruption
- Bestyrelsens forretningsorden